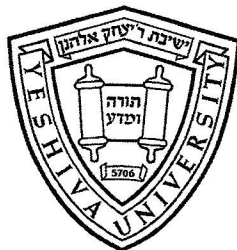

The Abraham Arbesfeld
Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

"Is Zionism Diametrically Opposed to Judaism?"

Rabbi Kenneth Brander
Dean, Center for the Jewish Future

יא' אייר תשס"ז • 4/29/07

① Bamidbar 33

נג והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה:

② Ramban 4th positive Biblical commandment.

מצוה רביעית שנצטוינו לרשת הארץ אשר נתן האל יתברך ויתעלה לאבותינו לאברהם ליצחק וליעקב ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות או לשממה...

הרי נצטוינו בכיבוש בכל הדורות. ואומר אני כי המצוה שהחכמים מפליגין בה והיא דירת ארץ ישראל עד שאמרו (ת"כ בהר פ"ה ה"ד וכע"ז כתובו' קי ב, וש"נ, מלכים ספ"ה) שכל היוצא ממנה ודר בחוצה לארץ יהא בעיניך כעובד עבודה זרה שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת י"י לאמר לך עבוד אלהים אחרים וזולת זה הפלגות גדולות שאמרו בה הכל הוא ממצות עשה הזה שנצטוינו לרשת הארץ ולשבת בה. אם כן היא מצות עשה לדורות מתחייב כל יחיד ממנו ואפילו בזמן גלות כידוע בתלמוד במקומות הרבה. . . ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה:

③ Ketubot 111a

ג' שבועות הללו למה? אחת, שלא יעלו ישראל בחומה; ואחת, שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם; ואחת, שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי.

④ Tosafot Ketubot 110b

הוא אומר לעלות כו' - אינו נוהג בזמן הזה דאיכא סכנת דרכים והיה אומר רבינו חיים דעכשיו אינו מצוה לדור בא"י כי יש כמה מצות התלויות בארץ וכמה עונשין דאין אנו יכולין לזוהר בהם ולעמוד עליהם.

⑤ Rosh

יך הכל מעלין מארץ ישראל לירושלים אפי' מטה היפה לניה
הרע ואפי' ממקום שרובו ישראל למקום שרובה עובדי כוכבים ואם האיש רוצה לעלות והאשה
מעכבת או אם היא שם ורוצה ללאת משם חלא בלא כתובה ואם היא רוצה לעלות והוא מעכב או אם הם
שם (ורוצה) [והיא רוצה] ללאת יוציא ויתן כתובה. וכן כופה עבדו לעלות עמו ועבד כנעני שברח לשם
מחוצה לארץ כוסין לרבו לשחררו ונותן לו סטר על דמיו: ימ

6 Rabbi Joseph ben Moses Trani (Maharit)

שו"ת מהרי"ט חלק ב - יו"ד סימן כח ד"ה איברא אעפ"י
 ומה שאמר שיש כמה מצות התלויות וכמה עונשין שאין אנו יכולי' להזהר בהם דברי תימה הם
 שמי שירצ' לקנות לו קרקע בא"י יכול לקיי' כל מ"ע כגון לקט שכחה ופא' וכיוצ' בהם ומצו' ל"ת נמי
 יזהר בהם ומי מעכב על ידו ועוד דכלאים וערלה איתנהו נמי בח"ל כדתנן הערלה הלכה והכלאים
 מד"ס. ואי איתניהו להני מילי דהר' חיים לא הו' שתקי מינה כל הפוסקים ראשונים ואחרונים ז"ל
 ומצאתי בתשובות למהר"ם סי' קצ"ט שכתב בלשון הזה ועל כי ראיתי שיש בני אדם באים לחלק
 בין בזמן הזה בין בזמן הבית צריך אני לבאר דאין לחלק בזה דהא אמרי' בירושלמי בשלהי כתובו'
 וכו' עד נ"ל דבריי' דכתובות בזמן שישראל שרויין על אדמתן וההיא דירושלמי בזמן הזה ואפ"ה
 כופין את האשה לעלות ע"כ ומכאן אתה למד שדברי הר' חיים אינן מיסוד התוס' כי מי לנו בקי
 בדברי התוס' ממהר"ם והרא"ש ז"ל והאיר את עיני שמצאתי בהגהות מרדכי כלשון הזה כת' רבינו
 חיים כהן בתשובה דה"מ בימיהם שהיה שלום אבל עכשו שהדרכים משובשים אינו יכול לכופה
 דהו"ל כמו חפץ להוליכה למקום גזודי חיה ולסטים ואפי' אם יעמיד לה ערבים מגוף לממון
 ערביך ערבא צריך ע"כ הרי שתשובת הר' חיים כהן ז"ל לא באה אלא מטעם סכנת הדרכי' ומ"ש
 בתו' דאין מצוה לדור בא"י הגהת תלמיד היא ולא דסמכא היא כלל.

7 Pitchei Teshuva (Eben ha'Ezer 75:6)

ואם הסדכן יעיר עליה תשנע לכחיש' העד. ע"י כס' ישועות יעקב סק"ו שהביאו ג"כ וכ' עליו ואני מסתפק בדבר אם יש כאלו מקום
 לצוטה כיון דאין צום הביעה ממון ע"ש : (ו) בלא סכנה . עכב"פ לענין אם צום"ז מלוה לעלות לא"י כו' ועיין בתשו'
 חט"ל לדק"ה סי' כ"ו אודות שלשה חברים שרלו ליסע לא"י הם ונשיהם ובניהם הקטנים בני שנים ושלש שנים והס"ד שבעתים
 רואים לעכב על ידם שלא ליסע עם בנים בקטנים מחשש סכנה פן לא יוכלו לסבול לשר שלפול הדרך ונעמוע הספינות ושינוי
 האויר ושאלו האנשים סתמה אם יתנעו מנשיהם זו או לא ואם יתנעו לגזירת צ"ד צום . והשיב לענין אם צום"ז מלוה להעלות
 לא"י סנה פרמנין מנה מלוה זו בכלל מלות מקרא דורשתם אותם וישבהם עם וכי היא בקילה נגד כל המלות (כדאיתא בספרי)
 וגם הסה"ד צעסקיו סי' ע"ח הפליג צום אינרא' התוספת צחונה צום ר"ח כהן כו' חתום כרי"ט בתשו' סי' כ"ח ובח"י
 לכתובות כובית דאיהו הלמיד טועם כהבו על שם החוס' ולאו דסמכא היא כלל וזהו עמו וכ"כ בעל נהיבת משפט וא"כ כל
 הזמנים שוים לקיום מצוה זו וכן מצוה"ה כלל הפוסקים ראשונים ואחרונים צחכנו ככופין האשה שתעלה עמו כפשתא דמתני' א"כ
 ודאי דלא ס"ל הא דר"ח כהן וגם מ"ש החוס' שם דאילו נוכח צומה"ז דאיכא סכנת דרטיס הא ודאי דאף בזמן הבית כל
 אשה בו משום סכנה גלויה לא כאמר לכוף לעלות וזה משתנה לפי הזמן וכבר כתב המבי"ט ח"ב סי' ר"ו בכלל צום כשכל
 בסוכרים אינם כמנעם יכולים לכוף כו' ובענין שחששו צ"ד כ"ל כי סי' סכנה לקטנים ז"א דא"כ ה"ל למתני' או חד מפוסקים
 למימר דאם באה מחמת טענה מחמת בנים קטנים שומעין לה א"ו זה אינו כי אין סכנה פשוטה לקטנים יותר מלגדולים
 כי מלך סכנת טענה ושביה ולסטים כרי קטן וגדול שם הוא ואם מטורה הנעניע כרי הקטנים נשבעם קלי התנועה וכן
 מצוה"ה כר"ם מרוטנבורג סי' ר"ב כו' (ע' צש"ך יו"ע סי' רכ"ט ס"ק ל"ז) וגם הרבנים היושבים על איי הים כהבו

8 Rabbi Abraham Bornstein, the Av Beit Din of Sochaczew

שו"ת אבני נזר חלק יו"ד סימן תנד
 (ו) ובהכי ניחא שהרמב"ם וכל הפוסקים לא הביאו דין החמש שבועות שנשבעו ישראל דזה אין
 עסק בהלכה. דבאמת האדם עצמו כמו שהוא בגוף לא נצטוה רק שורש הנשמה למעלה. ואם
 האדם הולך בדרך טוב הולך בדרך שמלמדו הנשמה ואין זה לימוד התורה רק לימוד הנשמה.
 ע"כ לא הביאו הפוסקים:

9

Rabbi Ezekiel Landau

שו"ת נודע ביהודה מהדורה תנינא - יו"ד סימן קסא
ומה שרצה לומר ללמוד הלכה למעשה מן אגדה ומדברי המדרש במקום שאין הגמרא סותרת לזה
וכתב שבירושלמי איתא שאין למדין לא מן הלכות ולא מן אגדות ולא מן התוספות אלא מן
הגמרא . . . אבל המדרשים והאגדות עיקר כוונתם על המוסר ועל הרמזים ועל המשלים שבהם
והכל עיקר הדת אבל אין עיקר כוונתם על פסקי הלכות לכן אין למדים מהם לפסק הלכה כלל,
ויפה כתב תו"ט שם. ומה שהביא ראיה מן התוס' במסכת ע"ז דף ל"ג שהביא ראיה מן המדרש
דסגי בהדחה ג"פ. אני תמה עליו. ולדבריו קשה יותר וכי זה היא דברי בעל המדרש והלא זה הוא
דברי המן והמדרש מספר מה שאמר המן וא"כ אתמהה וכי מהמן נלמד פסקי הלכות, אלא שכיון
שה ספור דברי המן שאמר לאחשוורש מנהגן של ישראל אנו למדים ממנהגן של ישראל שהוא
תורה:

10

Beit Yitzhak

רב מאיר שמחה הכהן מדווינסק, בעל ה"אור שמח" במאמר שלו (בספר
אוצר הארץ) שנקרא "גאוני לטביה על 'קרן היסוד'" כותב: "אמנם כעת
הסבה ההשגחה אשר באספת הממלכות הנאורות בסאן רעמו, ניתן צו אשר
ארץ ישראל תהיה לעם ישראל. וכיון שסר פחד השבועות וברשיון המלכים
קמה מצות ישוב ארץ ישראל ששקולה כל המצוות שבתורה למקומה. ומצוה
על כל איש לסייע בכל יכלתו לקיים מצוה זו."

המהרש"א כותב שלא חייבים לקבל רשות לעלות לארץ אלא רק חייבים
רשות לבנות חומות ירושלים. בפרושו על הגמרא הוא כותב שנחמיה היה
חייב לבקש רשות מכורש לבנות את החומות. נראה שכאשר עולים לגור
בארץ, אין צורך לבקש רשות מאומות העולם מפני שהשבועות אינן כוללות
עליה.

שמעתי פעם מהרב דוד ליבור עוד סיבה שמוכח בספרים של כמה
אחרונים.

השלחן ערוך כותב ביו"ד סימן רל"ו סעיף ו', "שנים שנשבעו לעשות
דבר אחד ועבר אחד מהם על השבועה, השני פטור ואינו צריך התרה..."

בעל נקודות הכסף מביא שני מקרים מתנ"ך להדגיש את ההלכה הזאת.

הוא מביא מהגמרא בסוטה דף ו' שכיון שהפלישתים הפירו את בריתם
עם כנסת ישראל, מותר היה לשופט שמשון להרוג אותם ולהציל את כנסת
ישראל.

דוגמתו השניה: יש מדרש בשוחר טוב על תהלים פרק ס' על הכרית
עם ארם. הם עברו על בריתם בימי בלעם ולכן ליואב היה מותר להלחם נגד
ארם.

3

11

ירושלמי מסכת ברכות פרק א דף ב עמוד ג /ה"א Jerusalem Talmud

רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה וראו איילת השחר שבקע אורה אמר רבי חייא רבה לר' שמעון בן חלפתא בירבי כן היא גאולתן של ישי' בתחילה קימאה קימאה כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת

The Gemara discusses a verse that refers to the redemption - אני יהי באתה אחישנה I, HASHEM, in its time I will hasten it (Isaiah 60:22):

R' Alexandri said: רבי יהושע בן לוי רמי - אמר רבי אלכסנדרו ר' Yehoshua ben Levi noted a contradiction: כתיב, כעתה - On the one hand it is written: in its time, which implies that the redemption will occur in its preordained time. וכתיב - But on the other hand it is written: I will hasten it, which implies that God will bring the redemption before its preordained time! R' Yehoshua ben Levi resolved this contradiction as follows: If [the Jews] are deserving, I will hasten it. - If they are not deserving, the

Sanhedrin 98a

Another contradiction posed by R' Yehoshua ben Levi: כי יהושע בן לוי - אמר רבי אלכסנדרו ר' Yehoshua ben Levi noted a contradiction: כתיב - On the one hand it is written: And behold! With the clouds of Heaven, one like a man came, which implies that the Messiah will come swiftly. But on the other hand it is written: a humble man, riding on a donkey, which implies that the Messiah will come sluggishly. R' Yehoshua ben Levi resolved this contradiction as follows: If [the Jews] are deserving, the Messiah will arrive with the clouds of Heaven. If they are not deserving, he will come as a humble man, riding on a donkey.

Ramban Parshat Ha'Azinu 32:40

זה דבר בחר כי על הגאולה העתידה יבטח, כי בבנין בית שני לא הרנינו גוים עמו, רק לעגו עליהם (נחמיה ג לד) מה היהודים האמללים עושים, והיו גדוליהם עבדים בהיכל מלך בבל וכולם משועבדים לו, ובימים ההם לא השיב נקם לצרו ולא כפר אדמתו עמו: והנה אין בשירה הזאת תנאי בתשובה ועבודה, רק היא שטר עזות שנעשה הרעות ונוכל, ושהוא יתברך יעשה בנו בתוכחות חימה, אבל לא ישבית זכרנו, וישוב ויתנחם ויפרע מן האויבים בחרבו הקשה והגדולה והחזקה, ויכפר על חטאתינו למען שמו. אם כן, השירה הזאת הבטחה בגאולה העתידה על כרחן של מינין.

14

ohr ha'ehayim 1676-1743

אור החיים

ואמר ומכר מאחוזתו, יראה על המשכן משכן העדות ו אשר הוא אחוזתו ימנך שבו השרה שכינתו, וענוותיני ומכר הבית בד האומות, וכמאמרם ז"ל (שחר טוב טב) בפירוש פסוק מזמור לאסף באו גוים וגו': והודיע הכתוב כי גאולתו היא בד הכריז אשר יהיה קרוב לה', על דרך אומרו (לש"י ג) בקרובי אקדש, הוא יגאל ממכר אחיו, כי הארון ברוך הוא יקרא לזריקים את כביכול (וזה"ק ח"ג קס): דכתיב (מהל"ס קנ"ח) למען אחי ורעי, והגאולה תהיה בהעיר לבות בני אדם ויאמר להם הטוב לכם כי משבו חוק, גולים מעל שלחן אביכם חן, ומה יעריב לכם החיים בעולם, וזלם המערה העליונה אשר הייתם סמוכים סביב לשלחן אביכם, הוא אלהי עולם ברוך הוא לעד, וימאס בעיניו מאות הנדמים ויעירם במשק הרוחני, גם כרגש לעל נפש כל מי עד אשר יעייט מעשיהם, ומה יגאל ה' ממכרו, ועל זה עתידין ליתן את הדין כל לדוטי הארץ גדולי ישראל, ומהם יקש ה' עלבון הבית העליון: כן ואומר ואיש כי לא יהיה לו גאל. על דרך אומרו ז"ל (משנחמט מטרע ד) אין איש אלף הקדוש ברוך הוא דכתיב (שמות טו ג) ה' איש מלחמה, כשלא יהיה לו גואל, כי אין איש שם על לב אין מנהל, ואין מחזיק, בד אומה ישראלית להשיבה אל אביה, אל האמר כי ח"ו אבדה תקויה אלף והשיגה ידו ומלא כדי גאולתו, אמרו ז"ל (דברי ב טו) כי היסורין והגלות הם מקון האומה להכשירה, והוא מה שרמו

15

ספר מלכים ב פרק ח Melachim

ג וארבעה אנשים היו מצרעים פתח השער ויאמרו איש אל-רעהו מה אנחנו יושבים פה עד-מתנו: ד אם-אמרנו נבוא העיר והרעב בעיר ומתנו שם ואם-ישבנו פה ומתנו ועתה לכו ונפלה אל-מחנה ארם אם-יחינו נחיה ואם-ימתנו ומתנו: ה ויקומו בנשף לבוא אל-מחנה ארם ויבאו עד-קצה מחנה ארם והנה אין-שם איש: ו ואדני השמיע | את-מחנה ארם קול

14

16

Rabbi Tzvi Kalisher

א

גאולת ישראל ומשיח צדקנו אשר אנחנו חוכים לו כל יום - אל יחשוב החושב כי פתאום ירד ה' יתברך שמו משמים ארץ, לאמור לעמו: צאו, או ישלח משיחו פתאום מן השמים לתקוע בשופר גדול על נדחי ישראל, ויעשה לה [לירושלים] חומת אש סביב, כאשר הבטיח לנו על ידי עבדיו הנביאים. לא כן / אדוני / [הקורא המשכיל!] ודאי כל הייעודים / הגדולים / יתקיימו באחרית הימים בשלימות הגאולה, אך לא במנוסה נלך ולא בחיפזון יום אחד, רק [= אלא] מעט מעט תבוא גאולת ישראל, לאט לאט תצמיח קרן ישועה, עד ישראל יעשה חיל וישגה [= ישגא] מאד באחריתו, בקיום כל הייעודים והבטחות של הנביאים הקדושים, כאשר אברך בעזרת ה' מן הנביאים - - - מן המושכל.

ראשית הגאולה תהיה על ידי סביבה טבעית מבני אדם, ועל ידי רצון המלכויות [לקבץ מעט מני] פזורי ישראל לאדמת קודש, כמו שכתב הרד"ק בתהילים, במזמור 'הללי נפשי' (קמ"ו), על פסוק 'שאין לו תשועה', וזה לשונו: "כי לה' לבדו התשועה והוא יסובבנה על יד בני אדם, כמו שסיבב [תשועת] גלות בבל על ידי כורש, וכן לעתיד יסובב גאולת ישראל [על ידי] מלכי

17

Sanhedrin 98a

ואמר רבי אבא: אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר +יחזקאל ל"ו+ ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל וגו'.

רש"י

מגולה מזה - כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר.

18

Baba Batra 75a

ושמתי כדכד שמשותיך - א"ר שמואל בר נחמני: פליגי תרי מלאכי ברקיעא, גבריאל ומיכאל, ואמרי לה: תרי אמוראי במערבא, ומאן אינון? יהודה וחזקיה בני רבי חייא, חד אמר: שוהם, וחד אמר: ישפה, אמר להו הקב"ה: להוי כדין וכדין.

19